

ШКОЛА ПІДЛІТКОВОЇ МЕДИЦИНИ: ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Проф. Л. К. Пархоменко, проф. Л. А. Страшок, доц. Е. М. Завеля, доц. М. Ю. Ісакова,
доц. Т. О. Глібова, канд. мед. наук А. В. Єщенко

Харківська медична академія післядипломної освіти

Викладено питання інтерактивного навчання та його застосування в педагогічному процесі кафедри підліткової медицини Харківської медичної академії післядипломної освіти.

Ключові слова: інтерактивне навчання, підліткова медицина.

ШКОЛА ПОДРОСТКОВОЇ МЕДИЦИНИ: ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ ОБУЧЕННЯ

Проф. Л. К. Пархоменко, проф. Л. А. Страшок,
доц. Э. М. Завеля, доц. М. Ю. Исакова,
доц. Т. О. Глебова, канд. мед. наук А. В. Ещенко

Представлены вопросы интерактивного обучения и его использования в педагогическом процессе кафедры подростковой медицины Харьковской медицинской академии последипломного образования.

Ключевые слова: интерактивное обучение, подростковая медицина.

SCHOOL OF ADOLESCENT MEDICINE: INTERACTIVE METHODS OF EDUCATION

L. K. Parkhomenko, L. A. Strashok, E. M. Zavelya,
M. Yu. Isakova, T. O. Glibova, A. V. Ieshchenko

The article presents the data concerning interactive education and its employment in the pedagogical process at the department of adolescent medicine of the Kharkiv Medical Academy of Postgraduate Education.

Key words: interactive education, adolescent medicine.

Початок ХХІ століття відзначений бурхливим зростанням досліджень різних аспектів пізнавальної діяльності людини. Сьогодні інформаційні технології, ринкова кон'юнктура, яка постійно зростає, потребує фахівців, здатних знаходити та, використовуючи будь-які засоби мультимедіа, аналізувати швидкозмінну інформацію. Тому мета сучасної освіти — це не лише запам'ятовування великого обсягу фактичних даних, а й навчання ефективним способом мислення, отриманню й аналізу доступної інформації.

Нині підготовка фахівців потребує нової науково-педагогічної основи, а реалізація принципів і завдань вищої школи передбачає не тільки зміну змісту, форм і методів навчальної діяльності учнів, а й перетворення діяльності викладача, перегляду традиційних підходів у освітньому процесі. Навчання дорослих — сучасна проблема, викликана швидким старінням раніше набутих навичок і необхідністю набуття нових. Доросла людина, що навчається, усвідомлює себе самостійною, самокерованою особистістю, накопичує все більший запас життєвого досвіду, що стає важливим джерелом навчання, має сталі звички і свою думку про предмет навчання, пов'язує знання, що отримує, з тим, що вона вже знає. У дорослої людини готовність до навчання (мотивація) визначається прагненням, за допомогою навчальної діяльності, розв'язати свої життєво важливі питання і досягти конкретної

мети; їй потрібно активно брати участь у навчальному процесі та вірити в компетентність викладача.

Основне завдання післядипломної освіти — стимулювання до подальшої самоосвіти: читання спеціальної літератури, самостійне вивчення питань теоретичного характеру, знайомство з інноваціями. Провідним принципом організації підвищення кваліфікації, адекватним запитам сучасності, є «принцип діяльнісного освоєння змісту». Отже, необхідно шукати нові підходи для навчання лікарів у системі післядипломної освіти. Форма організації навчального заняття для лікаря має бути спрямованою на дослідження конкретної проблеми, підвищення комунікативної компетентності лікаря. Це особливо важливо, коли обговорювані проблеми стосуються не тільки лікарських спеціальностей, а й різних галузей знань і сторін життя суспільства.

Підлітки мають вікові психологічні особливості, тому фахівцям, які надають їм медичну допомогу, потрібно мати навички активного спілкування, досвід розв'язання нестандартних ситуацій не лише медичного, а й соціального характеру. Кафедрою підліткової медицини створено програму циклу тематичного вдосконалення «Медико-соціальна допомога в «Клініках, дружніх до молоді». Під час створення програми ми керувалися «Орієнтаційною програмою «Здоров'я підлітків» для медичних працівників та інших спеціалістів, що надають медико-соціальні послуги підліткам», рекомендованою

МОЗ України [2]. Крім медичної та соціальної тематики (модулі: «Значення підліткового періоду та його важливість для системи охорони здоров'я»; «Статеве та репродуктивне здоров'я підлітків»; «Медико-соціальні служби, дружні до підлітків»; «Профілактика вагітності у підлітків»; «Молоді люди та вживання психоактивних речовин»; «Молоді люди та ВІЛ»), програмою запропоновано відповідні оптимальні методи її викладання, зокрема й інтерактивні методи навчання. Упроваджуючи програму, ми доповнили та відпрацювали методики проведення занять із соціальною спрямованістю.

Сьогодні багато методичних інновацій пов'язано з реалізацією інтерактивного навчання, яке має великі потенційні можливості для виконання соціального замовлення сучасного суспільства. Інтерактивне навчання — це навчання, що базується на спілкуванні, зберігає кінцеву мету й основний зміст предмета, але змінює форми і прийоми ведення заняття. До загальних цілей інтерактивного навчання належать формування активної пізнавальної та розумової діяльності слухачів, посилення мотивації до вивчення предмета, створення комфортної, сприятливої атмосфери на занятті.

Головними завданнями інтерактивних засобів навчання є забезпечення діалогового характеру навчання, виключення монологічного викладання навчального матеріалу, сприяння відпрацюванню в різних формах комунікативних компетенцій слухачів. Основна відмінність інтерактивних вправ і завдань полягає у спрямованості не тільки і не стільки на закріплення вже вивченого матеріалу, скільки на засвоєння нового. Інтерактивний метод застосовується під час викладання як теоретичного матеріалу (лекції), так і в разі проведення практичних і семінарських занять.

На семінарах ми використовували творчі завдання, а також дискусії, дебати, симпозиуми; під час проведення практичних занять застосовували розв'язання питань (мозковий штурм, дерево рішень), навчальні ігри (рольові, імітації, ділові ігри), кейс-метод (розбір ситуацій), VIPP (Visualization in Participatory Programmes) — наочний метод активної участі в процесі навчання. Творчі завдання — це навчальні завдання, які потребують від слухача не простого відтворення інформації, а творчості, оскільки завдання містять більший чи менший елемент невідомості. Творче завдання надає сенс навчання, мотивує слухачів. Мозковий штурм створює

можливість усім слухачам брати участь у роботі, практикувати навички співробітництва, міжособистісного спілкування. Ігрова ситуація (ділова гра) активно заохочує учасників та використовується в ситуаціях, за яких проблема чітко окреслена. Кейс-технології (лат. *casus* — складний, незвичайний випадок; англ. *case* — портфель, валіза) — група освітніх технологій, методів і прийомів навчання, заснованих на розв'язанні конкретних питань, завдань. Слухачі отримують від викладача пакет документів (кейс), за допомогою яких виявляють проблему та шляхи її розв'язання, визначають варіанти виходу зі складної ситуації. Кейс-технології призначені для ситуацій, де немає однозначної відповіді на поставлене питання, а є кілька відповідей, які можуть змагатися за ступенем істинності. Використання кейс-технології має низку переваг: акцент навчання переноситься на створення знань, а не на оволодіння готовими знаннями; слухачі отримують життєво важливий досвід розв'язання питань, можливість співвідносити теорії та концепції з практичною діяльністю. У цьому разі слухачам надається більше можливостей для роботи з інформацією, оцінки альтернативних рішень, що є дуже важливим за постійно зростаючих обсягів інформації. Застосування кейс-технології сприяє висвітленню різних точок зору на проблему, при цьому формується гнучкість, варіативність мислення, що сприяє розвитку креативності у викладача і слухачів. VIPP — наочний метод активної участі в процесі навчання, який ґрунтується на принципі використання карток різного розміру, кольору і форми з метою демонстрації зв'язку між ідеями і питаннями, що є предметом згоди або незгоди. Перевагою цього методу є залучення всіх учасників до висловлення своєї точки зору. Цей метод легко поєднується з іншими інтерактивними технологіями [1, 3].

ВИСНОВКИ

Інтерактивні методи навчання можна застосовувати в післядипломній освіті лікарів. Поєднання традиційних та сучасних інтерактивних технологій навчання, їх взаємозв'язок та доповнення дають змогу досягати: а) креативного результату, що сприяє реалізації творчого потенціалу особистості; б) компенсаторного результату, що доповнює базову освіту; в) інтеграційного результату, що об'єднує безперервність набуття та нагромадження систематичних знань.

СПИСОК ВИКОРАСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Нові технології навчання менеджменту в медицині: навч. посібник / За заг. ред. Ю. В. Вороненка, Н. Г. Гойди, О. П. Мінцера, М. Мітчелла. — К.: Книга плюс, 2009. — 416 с.
2. Орієнтаційна програма «Здоров'я підлітків для медичних працівників та інших спеціалістів, що надають медико-соціальні послуги підліткам». Посібник для викладача. — К.: МОЗ України, 2009. — 262 с.
3. Туркот Т. І. Педагогіка вищої освіти / Т. І. Туркот. — К.: Кондор, 2011. — 628 с.